

QK. 531, 16.

B. m. II 6

II c
30

X 1860563

L. N. I. T.
EXERCITATIO PHILOLOGICA
DE
LINGUA HEL-
LENISTICA,

Quam
D. O. M. A.
Sub
PRÆSIDIO
M. SAMUEL MOVI

Colbergâ-Pomer.

*Publico placido, συμφιλολογούντων Examine
exhibet*

PETRUS DUNCKERUS

Stralsund.

A. D. 6. Febr. A. O. R. M. DC. LXI.

In Auditorio Minori

Horis Matutinis.

VVITTEBERGÆ.
Typis JOHANNIS BORCKARDI.

1875. 11. 11.

qu
vic
Et
pe
in
&

dit
me
ru
G
co

I. N. J. T.

EXERCITATIO PHILOLOGICA

DE

LINGUA HELLENISTICA,

SECTIO PRIOR

De

HELLENISTIS.

§. 1.

Olida frugis plena agitur quaestio de Hellenistarum existentia, nec ad inanem nominis umbram eventulanda suscipitur, ceu alij temere judicant, qui nullius aut exigui momentiputant, ac tanti non esse, ut tot verba altercantia funditentur ad eam disceptandam examinandamque. Hoc ipsum judicium cum solenne quoque sit gravioribus Viris; idcirco dimittimus illud intantum, disquisituri saltem de hac ipsa nobili atque perutili materia, salvis interim aliorum opinionibus, in quantum est solis Philologorum scriptis adducenda & deducenda est.

§. 2, Tangenda in antecessum videtur famosa distinctio inter Ἕλληνας & Ἑλληνιστάς, qua, ceu fundamento superstruitur controversa haec materia. Quorum illi pagani dicantur; isti nempe Hellenistae Judaei Graecisantes & Graecis Bibliis ex Ebraico idiomate conversis in Synagogis utentes. Sed discrimen hoc

A 2

per-

perpetuum non est, nullisq; suffultum rationibus. Hoc ut melius investigemus & exploremus per gradus ad verbum ipsum primitivum, à quo cætera derivata sunt, perveniendum. Ἑλληνιστής deducitur à verbo ἑλληνίζειν. Hoc verbum ἑλληνίζειν à nomine Ἕλλην. Nam qui Ἕλλην est, ἑλληνίζει, qui ἑλληνίζει est Ἑλληνιστής. E. qui Ἑλληνιστής est secundum Doctores Neotericos, linguâ utitur Hellenisticâ. Et ubivis fere Ἕλλην & Ἑλληνιστής Synonymos appellantur, quod clarius patebit ex Ἕλλην⊙ acceptione tribus modis usitatâ. Ἕλληνες primò nomen est unius & certæ gentis, ut fuit olim cum ita propriè dicebantur, qui Phthiorida Thessaliæ incolebant, nondum communicatâ hac appellatione cæteris Græciæ gentibus. Ut apud Homerum est de his qui sub Achillem militabant ad Trojam:

Μυρμιδόνες δ' ἑκάλετο καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀχαιοί.
Ἕλληνες secundò appellantur generali nomine omnes Græciæ gentes & populi, non solum Æoles, Diores, Jones & Attici, sed etiam Ætoli, Bocoti, Megarenses, Arcades, Elei, Cares, Pamphili & cæteri omnes omninò populi, qui ἑλλήνων appellatione olim censebantur, Ἕλληνες tertio vocantur, qui emendatè & sine vitio loquebantur Græcè. Hinc ἑλλήνων γλῶσσαι apud Phrynichum pro purissimâ & maximè castigatâ Græcè loquendi ratione, qualis tunc habebatur Atticorum dialectus. Verbum ἑλληνίζειν in hac notione idem quod ἐρθῶς διαλέγεσθαι ut Dicæarchus dixit. Præter has tres τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑλληνιστῶν notiones non est quærenda alia. Nam quarta non dabitur.

§. 3. Videndum ergò numnè in hac trinâ acceptione, quæ à derivatione & primâ impositione aliena non est, termini controversi Ἕλλην & Ἑλληνιστής æquipollentes rectè censeantur, quod singularum acceptionum intu-

intuitu atq; examine ultrò constabit. Primam quod attinet notionem, quâ imprimis ἑλληνισμὸς proprietate illi soli ἑλληνίζειν dicebantur ac celebrabantur, qui dialecto ἑλλήνων propriè ita dictorum & in Thessaliâ habitantium utebantur: hi promiscuè à scriptoribus Græcis appellatione ἑλλήνων & ἑλληνιστῶν donantur, quod citra neglectum ἀκρίβειας, quam curiosè sectantur, fieri nequit. Oportet ergo nos discentes Magistris istis docentibus fidem adhibere, utpote quorum præscripta in addiscendâ literaturâ Græcâ persequi jubemur ac tene-
mur. Immo Attici inter omnes Græciæ populos ob purissimum emendatissimumq; loquendi Græcè genus gloriosi ac celebres omnem Græcæ eloquutionis ad perfectum excolendæ æmulatorem ἑλληνιστὴν salutarunt. Unde ἑλληνιστῆς & ἀττικιστῆς idem est apud Photium. Quid nos à præscripto imitandi modo detineat? non præsto est quicquam; cum Atticorum dialectum pro norma recte loquendi Græcè cum cæteris Græciæ incolis jure meritòq; venerari debeamus. Hanc imitari contendebant jam olim quicunq; Græcis literis operam dabant, præcipuè qui Rhetores & Oratores evadere satagebant, & hodiernum obligantur quotquot aliquam in dicendo aut scribendo famam apud Græcos Doctores consequi student. Erepto primæ acceptionis præsidio, descendimus ad alterum prædictæ vocis significarum, qui magis catholicus & universalior, non certo loco adhaerens, quocunq; modo aliquis Græcè sciret, dummodo & intelligeret Græcè loquentes & à Græcis Græcè loquens intelligeretur, satis erat. Inter ipsos etiam Græcos, qui rusticorum more & idiotarum proloqueretur & pronunciaret Græcum sermonem, non minus hac notione generali ἑλληνίζειν putabatur, quam qui sectaretur Aulicorum in loquendo de-

licias & Rhetorum calamistros. Que posito expirat
 quoq; distinctionis ratio inter Ἕλληνας & ἑλληνιστάς. Sic
 Cares ipsi, quos Homerus βαρβαροφώνους appellat, κακῶς
 ἑλληνίζοντες & semibarbarè loquentes, ἑλληνίζειν tamen
 existimabantur, quia pleraq; Græca mixta loquelæ suæ
 inferebant. Hellenisticarij quidem ut à Cl. *Salmasio*
salutantur in Comment. de Hellenistica, item in *Fune-*
re lingue Hellenistica, in hac acceptione robur quæ-
 runt, sed parum inveniunt. Nam si hæc acceptio tituban-
 tes Hellenisticæ patronos sublevare apta esset, sequere-
 tur, non eos modo, qui phrasin adhibet Syriacā & Hebra-
 icam & verba Græca (quo strictissimo significato Helle-
 nistæ in præsentī intelligendi sunt) Hellenistas dicen-
 dos; sed generaliter omnes Græcas & barbaras nationes,
 quæ linguam Græcam didicerint, hac appellatione gra-
 vandas esse, modo uterentur Græcis verbis & compo-
 sitionibus quibuscunq; barbaris. Addemus & ultimam
 significationem, quæ dextrè exposita pro nostro insti-
 tuto haut minus militabit. Tertia acceptio primæ affi-
 nis est, in quantum ἐν τῷ ὁρθῶς διαλέγεσθαι utraq; conve-
 nit, exceptâ saltem terminatione & appropriatione lo-
 cali, quæ dialecti proprietatem in totum non constitu-
 it. Sufficit si utraq; acceptio in conciso & stricto Græ-
 cæ dictionis genere amicè conspirat. Si jam Ἕλην &
 ἑλληνιστής ibidem æquipollentes fuerunt! E. & hic, vi con-
 sequentiæ ἐν τῷ ὁρθῶς διαλέγεσθαι consistentis.

§. 4. Assertâ modo citatorum terminorum om-
 nī modò ferè convenientiâ: superest ut per modum qua-
 liscunq; determinationis pauca adjiciamus ceu limita-
 tiva, ne τίςvis nostræ vis atq; bellum ab adversâ parte
 indicatur. Observand. ergo (1.) Quod non à nobis im-
 pugnetur, an talis differentia inter Ἕλληνα & ἑλληνιστήν
 quandoq; in lectione autorum occurrat, ut Ἕλην na-
 tionis

tionis atq; gentis distinctivus terminus sit; ἑλληνιστῶν
contra loquelæ *χαρκτηρῶς* designet. Neq; (2.) omne di-
scrimen inter Hellenistam & Hebraistam sublatum cupi-
mus. Multò minus (3.) omnem discretionem inter Ju-
dæos Hellenistas & Hebraistas evertere instituti nostri
est: Sed (4.) deniq; hoc primariò & unicè ferè quæsi-
tum hætenus est: An inter Hellenes & Hellenistas de-
tur distinctio linguæ seu dictionis, quam ex præmissis
in contrarium rationibus destructum ivimus. Hæc e-
nim opinio neq; argumento nititur, quò stare possit,
neq; autoritate se tueri hætenus potuit, sed gravissimis
rationum ponderibus ab adversariorum & contradi-
centium parte obruta interiit.

§.5. Nunc quærendum & examinandum: an Hel-
lenistarum descriptio vivis quasi coloribus ab eorum au-
toribus & propugnatoribus depicta, omni omninò de-
stituatur talo? Assertio Hellenisticariorum hæc est,
quæ Hellenistarum nomine donandos affirmat omnes
Judæos in varia orbis loca dispersos, sub quocunq; aëre,
& in quocunq; loco consistentes exules, præter solos
Judææ & Hierosolymæ incolas, quos *Hebraistas* censent
nuncupandos, illosq; in Synagogâ Græcam translatio-
nem Bibliorum usurpasse. Enim vero non verisimile
est, nec videtur verum Judæos in Perside & aliis Occi-
dentis partibus genitos & educatos, in quibus nullus
esset apud plebem Græcæ linguæ usus, Græcam loque-
lam in communi sermone adhibuisse. Quod idem est
acsi quis dicat, Judæos hodiè Germanos, Lusitanos &
Italos linguæ Gallicæ usum habere promiscuum, quia
frequentatur hæc lingua in aulis principum Germanicæ,
Italiæ & Hispaniæ, & à peritis linguarum, qui in illis lo-
cis versantur, etiam solet usurpari. Contrarium ex
scripturâ firmatur, quia Actorum Hellenistæ Hieroso-
lymi-

lymitani fuere vel incolatu vel origine. Satis est incolatu fuisse tales. Cum enim eos origine velint esse Judæos, si ad originem accedat incolatus, nihil illis deesse potest, quominus puri puti & germani habeantur Judæi, ac proinde etiam Hebraistæ, si Hebraistæ dicebantur propriè, qui in patriâ suâ habitabant. E. & hac etiam parte Hellenistarum & Hebraistarum appellatio in eandem personam congruit. Imo concedimus & nos Hellenistas fuisse Judæos, sed religione, ad quam accesserant per profelytismum. Porro: An Judæi aliqui originarij Biblia Græcè ex septuaginta interpretum editione legere soliti sint in Synagogis, disquirendum; quod ramen ex defectu testimonij à venerandâ Antiquitate posteris relictî verius destruitur quam adstruitur. Et ne verbis desit testimonium, prodeat in rei fidem antiquiorum scriptor venerabilis *Epiphanius* sequenti modo verba faciens: Nazaræi ex Judæis Christiani fuere, qui & legem observarunt. Cum ad legis ceremonias adjunxissent doctrinam ac fidem hoc etiam ex Judæismo retinuerunt, ut Græcâ linguâ in sacris suis non uterentur, quantumvis eâ linguâ conscriptum esset Novum Christi Testamentum, cujus fidem amplexi fuerant. Ulterius dicit, eos universam scripturam sacram Hebraicè legisse. Nec *Epiphanius* locus accipiendus de solis Judæis Judæam incolentibus. Nam de omnibus intelligit, quia tunc temporis omnes erant exules sine urbe, sine templo, & extra Judæam ipsam omnes extorres. Et de nihilo proinde est differentia illa Judæorum exulum, quibus Ἰλλυνοῦν nomen proprium assignant, & non exulum, qui Judæam inhabitaverunt, quippe quæ nulla *Epiphanius* seculo fuit. Si quisquam Judæorum Græcas scripturas frequentavit, de illis id maxime verum, qui in Græciâ nati Græcæ linguæ usum cum

laetæ

lactē imbibērunt. Nec tamēn magis verisimile Græcos Judæos Græcæ linguæ usum in Synagogâ adhibuisse & Græcorum Bibliorum translationem celebrasse, cum scripturas legerent, quam nunc est verum de Judæis Germanis, Italis & Lusitanis. Ut enim isti, quamvis eorum locorum, in quibus nati & educati sunt, loquelâ imbuti habeantur, non ideo Germanicè aut Italicè aut Lusitanicè versa Biblia in Synagogis prælegunt, sed pura puta Hebraica, quæ & pueris suis discipulis insinuant. Si qui Judæi usi sunt versione Bibliorum Græcanicâ à 70. Senioribus proditâ, docemus non origine illos fuisse Judæos, sed progeniem Græcorum proselytorū, qui non minus Judæi vocabantur ob religionem. Quo de videatur *Tacitus Annali secundo* ubi actum ait ram de Ægyptiacis, quam de Judaicis sacris pellendis.

§. 6. Deniq; nec septuaginta interpretes jure Hellenistæ vocantur. Non certè hoc nomen sibi vindicare possunt, si vera est Hellenistarum definitio, quam posuerunt. Eos nempe sic dictos ex Judæis, qui extra Judæam habitarent in exilio sive diasporâ, & qui in Synagogis uterentur Bibliis Græcè versis. Neutrum 70. illis Senioribus convenire, certum est ex præcedentibus, & porro liquidò indè liquet, quod omnes Judæi exules ita vocarentur Hellenistæ. Omnes autem exules estimandi, præter illos, qui Judæam inhabitabant. At in his Judææ incolis Septuaginta interpretes, qui Hierosolymitani fuere E. non Ἑλληνισταὶ censendi. Aut si Hellenistæ, ea, quæ ab Hellenistarum autoribus adducitur definitio duabus partibus constans, utrâq; parte falsa deprehenditur. Nam & nullas Græcas scripturas in suis Synagogis celebrarunt tales Hellenistæ, & in Judæâ ipsiq; adeo Hierosolymis habitabant. Quid ergo indè colligimus? Non fuisse Hellenistas 70. interpretes.

SECTIO POSTERIOR

De

HELLENISTICA LINGUA.

§. 1. Expedivimus hucusq; unum alterumve, partim de Hellenistarum existentia; partim de eorum descriptione, hujusq; ad Judæos originarios exules, & Græcè Hebraicèq; scientes, nec non ad 70. interpretes factâ applicatione, additâ simul brevissimâ inquisitione, num jure decantatum nomen iisdem ab interpretibus impositum fuerit nec ne? Restat ut porro disputemus & quæramus, cum ex parte probatum fuerit, nullos unquam tales Judæos hoc nomine dictos fuisse: an etiam Hellenistica dialectus horum propria, unquam existerit? Multi supersunt hodiernum adhuc, & fuisse quam plures olim quoq;, perhibent materiæ hujus amantes, qui Hellenistarum patrocinium masculè suscepêrunt: quibus verò rationibus ac demonstrationibus ejusmodi propugnatores instructi, nostrum non est curiosè quærere & disceptare, cum tantæ autoritatis atq; magni nominis sint, ut iis, salvâ observantiæ & pietatis contestandæ teneritate, refragari non valeam. Sed discedere tantum nonnihil volo ab aliis, citra tamen contradicendi animum, non contemnendi judicij viros præeuntes sequutus. Sciendum a. est, nominis controversiam hic à nobis non moveri, quasi parum propriè vocetur illa Hellenistica, quæ aliter nuncupanda sit, de re ipsâ quærimus, an fuerit? hoc est an dialectus Græca hujusmodi veteribus nota olim fuerit, quæ verbis Græcis contexuerit orationem Hebraicam.

§. 2. Nullus autor meliorum & vetustiorum meminit plurium dialectorum, quam quatuor expunctâ ex hoc manipulo eâ ipsâ, quæ *κοινή* vocatur. *Strabo lib. 8.*

qua-

quatuor per omnem Græciam dialectos viguisse, nec
 plures tunc notas fuisse, aut ab antiquitate traditas scri-
 bit. Plures ibidem in Græciâ non fuisse nationes tra-
 dit, sed antiquitas totidem tantum, quor eo tempore
 cognita essent dialecti, nempe quatuor. Nationes fue-
 runt sequentes: *Æoles, Doræ, Attici & Iones*. To-
 tidem ab his dialecti prodita. Postea plures gentes in
 Græciam se effundebant, non plures tamen dialecti fa-
 cta; sed ex earum mixturâ temperatæ aliquot, perinde
 ut magis aut minus ad aliquam earum primogeniam
 quatuor accederent, ita nomen ejus, ex quâ plus acce-
 perant, mutabatur. Conf. *Isidorum lib. IX. Cap. 4*
Plutarch. in Tractatu de dialectis Homeri non plures re-
 censentem. *Apollonius Dyscolus*, qui sub Marco Anto-
 nio vixit, quatuor tantum commendat, qui librum de
 his composuerat, teste *Suidâ*. Is equidem *κοινῆς* me-
 minit, non tamen tanquam dialecti, sed ut linguæ, quæ
 apud omnes promiscuè, & præcipuè apud eos, qui scri-
 bebant, in usu erat. Fuit & olim *ἑλληνική* ex mente
 nonnullorum, in numero ac censu dialectorum Græca-
 rum τῶν *ἑλλήνων* propria, quamdiu *Ἕλληνες* dicebantur,
 qui Thessaliâ & Mæcedoniam tenebant. Ubi com-
 munitati hoc nomen cœpit omnibus Græciæ populis,
 definitione dialecti excidit, communisq; facta, non jam
 ut ante unius generis peculiaris. Tum maximè demum
 τῆς *κοινῆς* appellationem accepit, ubi cæteræ dialecti
 abolita sunt. Ubi sexta est *ἑλληνική*?

§. 3. Dispiciamus itaq; de nomine primum, an
 Hellenisticè nomen conveniat ei phrasi, quæ verbis Græ-
 cis Hebræos concipit intellectus. Ita ajunt, qui pro
 stylo Hellenistico acriter decertant. Translatio vel
 scriptio Græcis verbis contexta, & Syriacâ aut Hebraicâ
 phrasi expressa, *Hellenistica* juxta hypotheses eorum
 aptè

aptè & convenienter vocatur. Verum enim verò hanc compositionem & commixtionem ex Græcis verbis & Hebraicâ phrasin non potest denotare Hellenistica vox sola. Nomen Hellenistica inadaquatam saltem est, æstimatum ex solis verbis, ad quod tamen dandum, utrumq; tum verba tum phrasin, quod suum est, conferant. Neutrum seorsim spectatum per se prævalere debet ad tale nomen Græcis scripturis faciendum. Nam propter verba si seorsim spectemus, cum Græca sint, Ἑλληνική indè, non ἑλληνιστική vocari debet. Si phrasin consideremus, quæ Hebraica est, jam non Hellenistica, nec Hellenicæ appellatio ob phrasin ei competeret, sed Hebraicæ vel Hebraistica, nomine ergo composito Græco-Hebraica salutanda foret.

§. 4. Deindè etiam in quæstione est: an Hellenistica dialecto scriptum fuerit N. ac V. T? Sed cum hæc ab illâ, quæ θ. præced. expedita est, pendeat, priore declarata posterior solvitur. Nam si constat, nullam extitisse Hellenisticam dialectum, constabit etiam eâ linguâ, quæ nulla unquam fuit, non fuisse conscripta Biblia Sacra. Hoc utiq; ad rem quoq; pertinet, non ad meram appellationem. Et plurimum præterea refert eam de medio tolli dialectum, ex quâ tot falsarum & infrunitarum expositionum in N. T. sêges enata sit. Notari hic volo, quod lingua, quâ verbum DEI proponitur, sit vel ἀρχέτυπον primogenia & originaria; vel ἔκτυπον orta seu derivata, in quam translatus est textus primogenius. Illam quod attinet, tenendum est, in T. V. potissimum esse Hebræam. Dico potissimum propter particulas nonnullas & voces quasdam & idiotismos aliarum linguarum alicubi occurrentes. Observarunt enim hætenus Critici non tantum Chaldaica & Arabica, quædam, sed etiam voces Ægyptiacas, Græcas, Persi-

Perſicas in codice V. T. repertas eſſe, de quibus conſu-
 lendus *Summè Reverendus Dn. D. Calovius, Patronus*
atq; Præceptor noſter maximus Tom. I. in A. C. p. 317. 321.
 Quæ lingua V. T. originaria nobis in præſenti contro-
 verſa non eſt; quæſtio ſaltem de translatiçâ linguâ in-
 ſtituitur, ut potè de verſione 70. interpretum. Iſtam ve-
 rò N. T. linguam eamq; primogeniam & ἀρχέτυπον unicè
 Græcam eſſe omninò fatemur. Excipiunt quidem non-
 nulli Evangelium Matthæi & Epiſtolam ad Hebręos non
 Græcè ſed Hebraicè in originali, & Evangelium Marcī
 Latinè primum ſcriptum eſſe, ſed quod hæc ſententia
 indubitatè fidei non ſit, probarunt abundè *Venerandus*
Dn. D. Waltherus in Offic. Bibl. p. 66. & Graviffimus Theo-
logus Dn. D. Calovius Tom. I. in A. C. p. 439. & in Proleg.
Inſt. Theol. p. 74. De qualitate linguæ utriusq; fæderis
 quæritur, ſed diverſimodè. Quod concernit linguam
 V. T. non ἀρχέτυπον, ſed ἐκτυπον ſeptuaginta viralem ver-
 ſionem ſub examen revocamus. Et quæſtio eſt hac vi-
 ce, quod nomen verſioni Græcæ ſeptuaginta interpre-
 tum eſſe debeat? Ad quam præviâ Antiquitate respon-
 demus, eam dicendam eſſe Græcam, uti omnes anti-
 qui auctores Græci ἐλληνικὴν ac ἐλληνίδα appellant, Latini
 eam Græcam, licet Hebraiſmis intertextam. Aquâ lo-
 quendi formulâ antiquiſſimâ juxta ac veriſſimâ ne-
 latum uguem, imprimis nullâ imperante neceſſitate,
 recedo. Nam 70. interpretes Græcè peritiſſimos fu-
 iſſe non poteſt negari. Et quamvis demus, non Demo-
 ſthenicè ſcriptam eſſe verſionem Bibliorum, non ta-
 men indè ſequitur: Si non Demoſthenico E. Helleni-
 ſtico ſtylo fuit elucubrata. Nec ſanè debuerunt, imò
 nec fortasſè potuerunt 70. editores verſionem ſuam De-
 moſthenico nitore elaborare, cum nec tempore qui-
 dem Demoſthenis omnes autores Attici & Oratores

scripserint Demosthenicè, quia nec Demosthenicum
genium habuerunt. Lysias & ipse Atticus, Atticè qui-
dem peroravit, sed non Demosthenicè. Alia Platonis
elocutio, alia Aristotelis fuit. Nec unus aut alter Græ-
ciæ Rhetor universis populis Græcè loquentibus id o-
tissimos suos, formulasq; loquendi præscribere, aut pro
prætoriâ quadam autoritate potest obtrudere, qui licet
forte tam nitidè & eleganter haut loquantur, puritatis
tamen laude protinus non excidant. Et si dicendum,
quæ causa fuerit, cur 70. interpretes in componendâ ver-
sione modum loquendi acroamaticum Demosthenis
non imitati fuerint; videtur hæc subfuisse ratio, quod
verbum verbo in pluribus reddere curaverint, alias lon-
gè ut ita dicam, *Graciorum* & ab omnibus Hebraïsmis
immunem potuissent reddere translationem. Hebraï-
ismi enim in primis phrasæ & voces compositas con-
cernentes non aliunde exorti sunt quam à vertendi me-
do, qui se verbis alligat: qui sensu exprimere non con-
tentus, etiam vim ipsam vocabulorum repræsentare sa-
tagit. Et cum Hebraïcos loquendi modos inseruere,
non ex Græcâ copiam, quâ abundabant, eos hauserunt,
sed ex textu Hebraïco, cui nimis se in vertendo adstrin-
gebant, sumserunt.

§. 5. Nunc porrò de linguæ qualitate & indole lin-
guæ originalis N. T. agendum. Dubitatum à multis
valde hætenus fuit, an purè Græca sit, an verò Helleni-
stica seu mixta, & ut quidem loquuntur, Hebræo-Græ-
ca. Prius asseruit olim B. *Wilhelmus Lyserus* l. m. i-
dem quoq; propugnabat *Sebastianus Pfschhenius* in
Diatrise suâ de Lingua Græcæ N. T. Puritate. Novissi-
mè a. id demonstravit per totum N. T. in No-
tis suis B. *Erasmus Smidius*. Quaritur autem hac vice
Assistens N. T. sic verè Græcus, nec ab aliorum Græcorum
Hæ;

Homeri, Demosthenis &c. stilo alienus ob inpersos, ut vul-
gò putant, hinc inde Hebraismos? Ubi ante omnia status
 controversiæ ritè formandus. Non quæritur primò, an
 inter stylum Græcum N. T. & profanorum scriptorum
 omnimoda detur convenientia; sed an qualiscunq; sal-
 tem. Hinc concedimus ultrò totam dictionis indolem
 faciemq; stili, ac totum corpus orationis N. T. esse se-
 paratissimum à Græcitate in profanis autoribus usitatà.
 Cujus diversitatis atq; differentiæ intuitu non inconve-
 nienter stylum *Biblicum* aut *ideam sacræ* appellitare qui-
 dem volunt: sed secundò hoc quæsti nostri primarium
 & palmarium est: An concessa modo distinctissima u-
 triusq; stili prædicti ratio ex Hebraismis multà farragine
 occurrentibus, uti communiter opinantur, resulter
 necne? Ad quod respondemus intrepidè negando as-
 fertos hætenus Hebraismos tam verbis quam dictioni-
 bus intertextos. Purissimè e. fontem N. T. fluere, ma-
 sculus evicit labor Claris. quem diximus, Smidij & e-
 vincet aliorum præterea, nihil ut ejus controversiæ
 amplius restet. Neq; enim satis existimo negasse hæc &
 illa, nisi ita etiam habere rem demon-
 stratur.

Ad
 DISPUTATIONIS
 PRÆSTANTISSIMUM
 RESPONDENTEM.

Fungere quas intras partes; non parva voluntas:
Exercet magnos illa palestra viros.
Nectemerè est, puro manantes nectare fontes
Et proprijs claros afferuisse vijs.
Atq; aliena sacrò qvi promere se putet ore,
Frustrà est, & metus excidit ille suis.

Hos

QX IIc 30
Hos scopulos inter syrtessq; & saxa maligna
Sic veberis, felix ut tibi cymba volat,
Et felix semper, semperq; integra volabit,
Quæ sapiens Scyllas nescit adire novas.

Johannes Ericus Ostermannus
P. P.

Symbolum

Sinceri affectus & quadrati animi,
VIRO-JUVENI

Perquam Eximio Dn. DISPUTATURO;
Amico atq; Conterraneo suo multum
colendo dilectoque; defert:

Purus uterq; fluit gemini fons foederis: Ergò
Sartago temerè fingitur esse styli.

Spiritus ipse DEI scripturæ creditur autor,
Qui simili modo labis & autor erit.

Hoc fidei teneræ non est conforme fateri:
Nam mens sancta DEUS, sanctaq; Verba eluent.

Quæ dum perpendis studio, *Dunckere polite*,
Ingenij vires produs abundè Tuas.

Gratulor ex animo, profint conamina! restant
Indè Magisterij sarta ferenda Tibi.

M. SAMUEL MOVIUS Disput. Præses.

Arduos volvens animo labores
Prodit in scenam comitante doctâ
Virginum turbâ, benè differenti

Plaudit Apollo.

Pergito, fidus mihi qui sodalis,
Scandere excelsas Heliconis arces:
Perfer, obdura, didicisse claras
Proderit artes.

Strenuas Phæbus, mihi crede, multo
Fœnore & donis operas rependet.
Fiat & voto DOMINUS benignas

Porrigat aures!

Joan Joachimus Burgium.

VOT
ur

